

 Tatjana Diaci,
OŠ Dobrova

Jutranji krog med prvošolci

IZVLEČEK: Jutranji krog je dejavnost, ki se izvaja ob prihodu otrok v vrtec oziroma šolo. Prej kot v šoli se je ta dejavnost uveljavila v vrtcu. Je dobrodošla rutina ob pričetku šolskega dne, saj dobro vpliva na vzdušje v razredu. V jutranjem krogu se učenci navajajo na pravila vljudnega pogovarjanja, razvijajo strpnost, se socializirajo, premagujejo strah pred nastopanjem. Jutranji krog jih zbližuje, povezuje in ustvarja pozitivno klimo v razredu, ki je ključnega pomena za dobro in varno počutje. V prvi vrsti se mora otrok počutiti varnega in sprejetega, šele potem se lahko z vso svojo energijo posveti učenju.

Ključne besede: jutranji krog, šolska rutina, pogovor, branje, urnik

Morning Circle in the First Grade Classroom

Abstract: A morning circle is a daily gathering that takes place at the beginning of the day in the classroom or the kindergarten, where it first commenced. This rewarding activity provides supportive classroom environment. During circle time, pupils learn conversation skills, build tolerance, socialize, and overcome their fear of public speaking. They develop closer rapport with others, foster relationships and create a positive atmosphere, which is vital for their sense of well-being and security. First and foremost, children need to feel safe and accepted. Only then can they devote their energy to learning.

Keywords: morning circle, school routine, dialogue, reading, timetable

Jutranji krog

Otroci se ob pričetku dne zberejo v krog. Dejavnosti, ki potekajo vsak dan, postanejo dnevna rutina. Rutina omogoča otrokom predvideti, kaj se bo zgodilo in jim omogoča nadzor nad tem, kaj bodo počeli. Dnevna rutina pomaga otrokom odgovoriti na vprašanja, kot so: *Kaj se bo zgodilo sedaj? Kaj bomo počeli potem? Kdaj bomo imeli čas za ...? Deli dnevne rutine so kot kamni, na katere stopamo na naši poti*« (Hohmann, Weikart, 2005). Pomembno je, da imamo stalen prostor, kjer poteka jutranji krog. Vzgojitelj/učitelj skrbi, da so vsi otroci vidni, da se dogajanje v krogu odvija v okvirih časovnih omejitev, spodbuja dogajanje med srečanjem, skrbi, da je ton pogovora spoštljiv, da se vsi otroci počutijo dobrodošle in zaželene (Lepičnik Vodopivec, Hmelak, 2020).

S. Rutar (v Lepičnik Vodopivec, Hmelak, 2020) navaja štiri komponente jutranjega kroga:

- *pozdrav:* otroci pozdravijo drug drugega (lahko s stiskom roke, petjem, ploskanjem itd.);
- *deljenje:* delijo novice, svoja nova interesna področja z ostalimi v skupini, se odzivajo drug na drugega, izražajo svoje misli in občutja;

- *skupna dejavnost*: cela skupina izvaja kratko skupno dejavnost, gradi skupinsko povezanost;
- *novice in obvestila*: otroci razvijajo jezikovne, komunikacijske veščine, se učijo o dogodkih v dnevu.

Kljub temu da se komponente med seboj prepletajo, ima vsaka svoj namen. Otrokom zagotavljajo priložnost za vajo pozdravljanja, odzivanja, opažanja, poslušanja, reševanja skupnih problemov, upoštevanja drugih itd.

Jutranji krog v šoli

Walsh Burke, K. in Coughlin, P. (2002) pravita, da ta vsakodnevni dogodek zadovoljuje socialne in akademske potrebe otrok, ki so bistvenega pomena za uspeh otrok v šoli. Formalno sta ga razvili Ruth Charney in Marlynn Clayton. Stalnost teh srečanj omogoča oblikovanje lastnosti ter obnašanj, ki jih želimo od otrok. Med drugim jutranja srečanja:

- Učijo otroke skrbeti zase in za drugega.
- Vzpostavijo živahno, odzivno in prijazno vzdušje dneva.
- Vzpostavijo vsakodnevno rutino.
- Omogočajo individualne in skupinske priložnosti za udeležbo.
- Spoznajo, da je prispevek vsakogar pomemben.
- Omogočajo poučevanje pomembnih veščin za akademski uspeh.

Avtorici menita, da ima otrok do šestega leta že uveljavljeno strukturo jezika in način govorenja. Pri teh letih spoznajo užitek ob družbenih interakcijah. Pojavi se motivacija, da bi bili uspešni pri svojih poskusih sporazumevanje.

Kako poteka naš jutranji krog?

S prvošolčki pouk vedno pričenjamo z jutranjim krogom. Izkazalo se je, da ima ta dejavnost veliko pozitivnih učinkov. Ker jo izvajamo vsak dan, je dejavnost postala rutina. Marjanovič Umek L. in Fekonja Peklaj U. (2008) pravita, da če otroci vedo, kaj praviloma delajo ob določeni uri, v kakšnem zaporedju potekajo dejavnosti in kaj različne dejavnosti »nosijo« s seboj, pomaga, da otroci razvijejo občutek varnosti. V prvi vrsti otroke jutranji krog umiri. Spodbuja pozorno poslušanje, razvija potrpežljivost, govorne spretnosti, socializacijo, strpnost, pripadnost skupini itd.

Z učenci smo dogovorjeni, da me ob zvonjenju pričakajo v krogu. Usedejo se pred tablo na tla, kjer imamo za to namenjen prostor. Preden je to postala rutina, so se nekateri otroci še lovili po razredu ali se še kar igrali in

smo potrebovali več časa, da so se umirili in posedli v jutranji krog. Če me učenci zjutraj tiho čakajo v krogu, si prislužijo »zvezdico«, ki jo nalepimo na tablo. Ko zberejo 10 zvezdic, si lahko izberejo nagrado (daljša igra, en dan sedijo tako kot želijo, prinesejo svojo najljubšo igračo v šolo ...). Zbiranje zvezdic otroke povezuje in jih spodbuja, da se vsi skupaj trudijo za doseg cilja, kar pozitivno vpliva na vzdušje v razredu. Če mora kdo še kaj pospraviti, mu drugi priskočijo na pomoč, da bi bili ob zvonjenju vsi zbrani v krogu. Če je kdo preglasen, drug drugega mirijo. Opažam, da pri tej starosti otroci na začetku potrebujejo zunanjo motivacijo in »zvezdice« temu odlično služijo. Po nekaj mesecih, ko je jutranji krog že tako utečen, da poteka posedanje že hitro in organizirano, zunanja motivacija ni več potrebna. Takrat je dovolj, da otroke pohvalim in jim povem, da sem zelo vesela, ker so se tako hitro usedli in mirno čakajo na začetek. Pogosto se zgodi, da je popolna tišina še preden drugi zazvoni.

Pozdrav

Jutranji krog vedno pričnemo s pozdravom. Na začetku šolskega leta, ko se še ne poznamo dobro, pozdrav pogosto poteka tako, da učenca, ki sedi poleg mene, pokličem po imenu in mu voščim dobro jutro (Dobro jutro, XXX), ta pokliče svojega soseda po imenu in ga pozdravi. Pozdrav tako potuje, dokler ne pride spet do mene. Včasih si pošiljamo »elektriko«. Vsi se držimo za roke. Učenca, ki je poleg mene, pozdravim tako, da mu stisnem roko, ta pozdrav pošlje naprej tako, da svojemu sosedu stisne roko, pozdrav je končan, ko pride »elektrika« spet do mene. Včasih si na ta način pošiljamo nasmeh, pomežik, pozdrav zapojemo, zaploskamo, si pomahamo itd.

Preštevanje prisotnosti učencev in razredni koledar

Sledi preštevanje otrok in ugotavljanje, ali kdo manjka. Včasih štejemo skupaj, včasih pa določim otroka, da prešteje svoje sošolke in sošolce. Sledi pogled na razredni koledar, kjer otroci označujejo dneve v tednu.

Dejavnost govorenja in poslušanja

Ko uredimo tehnične zadeve, je na vrsti pogovor. Za to imamo žogico ali cofek (Slika 1), ki potuje po vrsti od otroka do otroka. Kdor ima cofek, lahko govori, ostali poslušajo.

Včasih se zgodi, da se kdo ne more umiriti. Otroka, ki je nemiren, povabim, da sedi v krogu zraven mene ali pa mu med pogovorom z neverbalno komunikacijo sporočim, da se umiri. Če kdaj kdo kljub vsemu ne more tiho sodelovati, ga prosim, da se usede v klop in jutranjemu krogu sledi s svojega mesta. V tem primeru ne more povedati, če kaj želi. Povem mu, da se lahko

Slika 1: Cofeka potuje od otroka do otroka.

vrne v krog, ko se bo umiril. Običajno ni potrebno prav pogosto pošiljati otrok v klop, saj želijo v jutranjem krogu dejavno sodelovati. Prav je, da zagotovimo tišino, da se slišimo, saj le tako lahko pogovor poteka nemoteno. Le če je tišina, lahko ustvarimo prijetno in sproščeno vzdušje. Na otroka, ki je nemiren, sem še posebej pozorna. Kadar mu uspe zbrano sodelovati, ga pohvalim.

Vsak lahko pove, kar želi. Nekateri pripovedujejo, kaj so doživeli prejšnji dan, česa se veselijo oziroma komaj čakajo, včasih kdo pove kakšno šalo, kdo koga pohvali ali pa pove, če ima kakšne težave. Nekaj utrinkov izjav iz jutranjega kroga:

»Meni je pa mamica danes zjutraj, ko sva se peljala v šolo, povedala, kako sta se z očkom zaljubila.«

»Jaz imam pa čez 12 dni rojstni dan.« Naslednji dan isti otrok pove: »Jaz imam pa čez 11 dni rojstni dan.« Spet naslednji dan: »Jaz imam pa čez 10 dni rojstni dan.« In tako smo vsak dan slišali, koliko dni še manjka do njegovega rojstnega dne. Seveda smo na koncu že vsi skupaj nestrpno čakali na veliki dan.

Nekega dne učenka reče: »Jaz imama pa nove ...ate.« Ker sem slabo slišala, sem jo vprašala če ima nove karte. Reče ona: »Ne, nove ... ate.« Pa zopet ponovim: »A nove karte?« Vsi ostali, ki so jo že prvič slišali, v en glas zavpijejo: »NOVE GATE!«

Učenec se pohvali, da je prejšnji dan pomagal staršem pri delu na vrtu in reče: »Jaz sem pa včeraj vozil šajtrgo.« Ker se trudimo uporabljati knjižni jezik, ga vprašam, kako drugače rečemo »šajtrgi«. Nekaj časa razmišlja, potem pa veselo pove: »Karjola!«

Vse izjave, ki jih otroci delijo z drugimi, nam lahko veliko povedo o otroku. Pogosto to vedenje uporabim pri pouku. Včasih na primer kdo pove, da je nekdo od bližnjih odsoten (je v bolnici ali na službenem potovanju). Takrat vem, da moram biti na tega otroka še posebej pozorna; ga potolažim, se z njim pogovarjam ... S svojimi izjavami nam otroci sporočajo česa se veselijo,

kakšni so njihovi interesi, strahovi in podobno. Vse to nam pomaga, da otroka spoznamo in ga razumemo.

Na začetku šolskega leta vsi ne želijo govoriti. Kdor ne želi ničesar povedati, cofek samo preda naprej naslednjemu otroku. Zelo zanimivo je opazovati učence, kako se počasi vedno bolj pogumno vključujejo v jutranji krog. Nekateri so zelo komunikativni in odprti že takoj na začetku in jih je treba usmerjati, da ne govorijo predolgo, spet druge pa je treba z dodatnimi vprašanji spodbuditi, da kaj povedo in da se počasi odprejo. Pogovor v jutranjem krogu je idealna priložnost za socializacijo, navajanje na »nastopanje«, razvoj govora, navajanje na upoštevanje pravil vljudnega pogovarjanja itd. Pri učencih, ki so bolj zaprti, je očiten napredek, če primerjamo začetek šolskega leta in potem kakšen mesec kasneje.

Dejavnost branja

Ko cofek spet pride do mene, je pogovor končan. Sledi branje. Beremo najrazličnejše knjige. Na začetku najraje izbiram slikanice, da otroci lahko spremljajo branje od ilustracijah. Knjigo imam namreč med branjem obrnjeno tako, da otroci ilustracije vidijo. Izbiram predvsem takšne, ki niso preveč dolge. Pogosto zbiram teme, za katere menim, da jih je treba obravnavati. Prve tedne na primer beremo predvsem slikanice, ki obravnavajo temo drugačnosti in prijateljstva. Takšne slikanice so na primer: *Drugačen (Cave)*, *Stanko Peška (Blabey)*, *Pujša imamo za soseda (Fries)*, *Žabec in tujec (Velthuis)*, *Deček in njegova senca (Morrison)* itd. Ko se učimo o higieni zob, prebiramo knjige kot so: *Ah, ti zobki! (Tiourina)*, *Novice z aleje mlečnih zobkov (Russelmann)*. Kasneje pa beremo tudi knjige, v katerih je več krajših zgodb. Vsako leto preberemo knjigo *Mala pošast Mici (Koren)* in vsa njena nadaljevanja (*Mici v mestu*, *Mici iz 2. a*, *Že spet ta Mici iz 2. a*). Knjiga je zabavna in otroci ob njej neizmerno uživajo.

Včasih se o prebranem kaj pogovorimo, včasih pa beremo zgolj iz užitka. Otroci so med branjem zelo tihi. Branju sledijo z velikim zanimanjem. Opažam, da si pogosto knjige, ki jih beremo v jutranjem krogu, sposodijo tudi sami v šolski knjižnici in jih berejo ponovno doma.

Predstavitev urnika

Po končanem branju je čas, da se počasi pripravimo na pouk. Sestavimo urnik. Na daljši trak, ki visi na steni, s kljukicami obesimo sličice za posamezne dejavnosti: učenje, glasbena umetnost, šport, likovna umetnost, angleščina, malica, igra, kosilo (Slika 2). Čez dan učenci po končani dejavnosti sličice odstranjujejo s traku (Slika 3).

Opažam, da slikovni urnik učencem pomaga pri oblikovanju predstave o tem, koliko časa kaj traja. Če je

Slika 2: Slikovni urnik.

Slika 3: Učenci odstranjujejo sličice za dejavnosti, ki so že opravljene.

na primer kdo zelo lačen, lahko z urnika razbere, katere dejavnosti še moramo opraviti, preden gremo na kosilo. Z njega lahko tudi razbere, kdaj bo šel domov oziroma kdaj se bo pričelo podaljšano bivanje. Predstavlja si, kako bo dan potekal in katere dejavnosti so predvidene. Kadar urnik pozabim sestaviti, me učenci vedno spomnijo. Zelo jih moti, če ga nimamo. Kadar imamo na primer športni dan, ga ne sestavljamo. Takrat vsaj en otrok reče: »Kaj pa urnik?«

Za jutranji krog porabimo običajno 10 do 15 minut. Kadar smo v stiski s časom, vse poteka nekoliko hitreje, če imamo časa več, pa je malo daljši.

Sklep

Jutranji krog izvajam že vrsto let, saj menim, da zelo dobro vpliva na vzdušje v razredu. Učence med seboj povezuje, zbližuje, odpravlja zavore, navaja jih na strpnost, sodelovanje in še marsikaj. To je rutina, ki jo je vredno umestiti v šolsko delo, saj ima veliko pozitivnih učinkov tako na posameznika kot na razred kot celoto.

Warden in Christie (2001) navajata, da so naše socialne interakcije in medosebni odnosi v veliki meri odvisni od jezikovnih sposobnosti. Z njimi drugim ljudem sporočamo svoja stališča, želje, občutke. Z jezikom izražamo vse, kar mislimo in čutimo. Med drugim v jutranjem krogu razvijamo prav jezikovne spretnosti, ki so izrednega pomena pri socializaciji otrok.

Viri in literatura

Hohmann, M., Weikart, D. P., (2005). *Vzgoja in učenje predšolskih otrok: primeri aktivnega učenja za predšolske otroke iz prakse*. Ljubljana, DZS.

Lepičnik Vodopivec, J., Hmelak, M., (2020). *Dnevna rutina v vrtcu in njen pomen za razvoj predšolskega otroka*. Koper, Založba Univerze na Primorskem.

Marjanovič Umek, L., Fekonja Peklaj, U., (2008). *Sodoben vrtec: možnosti za otrokov razvoj in zgodnje učenje Ljubljana*. Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.

Walsh Burke, K., Coughlin, P., (2002). *Na učence osredotočena metodologija dela v 1. razredu osnovne šole*. Ljubljana, Pedagoški inštitut, Razvojno-raziskovalni center pedagoških iniciativ Korak za korakom.

Warden, D., Christie, D., (2001). *Spodbujanje socialnega vedenja: dejavnosti za spodbujanje prosocialnih medosebnih veščin in vedenj*. Ljubljana, Inštitut za psihologijo osebnosti.

IZ ZALOŽBE ZAVODA RS ZA ŠOLSTVO

Kažipot Vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj (VITR za 2030) ima pomemben cilj: **povečati prispevek vzgoje in izobraževanja h gradnji pravičnejšega in bolj trajnostnega sveta.**

Pričujoča publikacija opredeljuje

- nujne izzive, s katerimi se sooča naš planet,
- ter predstavi področja delovanja ter priporočila za nadaljnje korake pri odzivanju nanje s pomočjo vzgoje in izobraževanja.

Slovenski prevod publikacije sta založila UNESCO in Slovenska nacionalna komisija za UNESCO, izdal pa Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Publikacijo najdete v digitalni bralnici na spletni strani ZRSŠ.